

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо доопрацьованого проекту Закону
про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
запровадження єдиних принципів нарахування пенсій
та скасування привілеїв у пенсійному забезпеченні
(реєстр. № 2767-2 від 14 вересня 2015 року)**

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 2 лютого 2016 року (протокол № 42) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження єдиних принципів нарахування пенсій та скасування привілеїв у пенсійному забезпеченні (доопрацьований) (реєстр. № 2767-2 від 14 вересня 2015 року), поданий народним депутатом України Шухевичем Ю.-Б.Р. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до поданого Законопроекту його метою є врегулювання правової колізії, яка виникла з 1 червня 2015 року стосовно існування певних правових норм у деяких законах України, що суперечать правовим нормам, закладеним у пункті 5 Прикінцевих положень Закону України від 2 березня 2015 року № 213-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення».

Законопроект передбачає здійснення пенсійного забезпечення відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» тим особам, які мають право на призначення пенсій відповідно до норм законів України «Про статус народного депутата України», «Про судоустрій і статус суддів», «Про прокуратуру», «Про державну службу», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про дипломатичну службу», «Про Кабінет Міністрів України», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про запобігання корупції», Постанови Верховної Ради України «Про затвердження Положення про помічника-консультанта народного депутата України».

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави (частина друга статті 3), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

За приписами Основного Закону України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у старості; пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом (частини перша, третя статті 46), виключно законом визначаються основи соціального захисту, форми і види пенсійного забезпечення (пункт 6 частини першої статті 92). Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

У частині першій статті 8 Основного Закону України встановлено, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо (абзац другий пункту 4.1 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 (справа про призначення судом більш м'якого покарання). Одним із елементів верховенства права є принцип пропорційності, який означає, зокрема, що заходи, передбачені в нормативно-правових актах, повинні спрямовуватися на досягнення легітимної мети та мають бути співмірними з нею.

Як зазначив Конституційний Суд України у своєму Рішенні № 8-рп/2005 від 11 жовтня 2005 року (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання), конституційні принципи, на яких базується здійснення прав і свобод людини і громадянина в Україні, включаючи і право на пенсійне забезпечення, передбачають за змістом статей 1, 3, 6 (частина друга), 8, 19 (частина друга), 22, 23, 24 (частина перша) Основного Закону України правові гарантії, правову визначеність і пов'язану з ними передбачуваність законодавчої політики у сфері пенсійного забезпечення, необхідні для того, щоб учасники відповідних правовідносин мали можливість завбачати наслідки своїх дій і бути впевненими у своїх законних

очікуваннях, що набуте ними на підставі чинного законодавства право, його зміст та обсяг буде ними реалізовано (пункт 4 мотивувальної частини).

У зв'язку із скасуванням пенсійного забезпечення на спеціальних умовах свого вирішення вимагають питання врегулювання умов здійснення перерахунку пенсій, питання скасування обмежень пенсій до 1 січня 2016 року пенсіонерам, які працюють на посадах, що дають право на призначення спеціальних пенсій та повернення їм безпідставно утриманих сум пенсій тощо.

Крім того, скасування пенсійного забезпечення за спеціальними законами вимагає забезпечення рівноправності застрахованих осіб не тільки у питаннях сплати страхових внесків, як це передбачено Законопроектом (зміни до статті 8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»), а й щодо запровадження відповідних компенсаційних заходів особам, які сплачували страхові внески в підвищених розмірах в минулому, а також скасування обмежень, встановлених статтею 16 Закону України «Про державну службу» та статтею 7 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», які забороняють державним службовцям займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю, а також виконувати роботу на умовах сумісництва (за деякими винятками).

З урахуванням зазначеного Законопроект не відповідає нормам частини першої статті 24 Основного Закону України, відповідно до яких громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом.

Рівність та недопустимість дискримінації особи є не тільки конституційними принципами національної правової системи України, а й фундаментальними цінностями світового співтовариства, на чому наголошено у міжнародних правових актах з питань захисту прав і свобод людини і громадянина, зокрема у ратифікованих Україною Загальній декларації прав людини (статті 1, 2, 7), Міжнародному пакті про громадянські і політичні права (статті 14, 26), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (стаття 14), Протоколі № 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (стаття 1).

Відповідно до висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України за результатами розгляду в першому читанні Законопроект доцільно повернути на доопрацювання з урахуванням висловлених цим Управлінням зауважень.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження єдиних принципів нарахування пенсій та скасування привілеїв у пенсійному забезпеченні (доопрацьований) (реєстр. № 2767-2 від 14 вересня 2015 року), поданий народним депутатом України Шухевичем Ю.-Б.Р., суперечить положенням Конституції України.